

Platforme educaționale on-line - suport eficient pentru instruire și cercetare
Online Learning Platforms - Effective support for training and research

Olga DASCAL, bibliotecar
Snejana ZADAINOVA, bibliotecar
Anjela HĂBĂȘESCU, bibliotecar
Serviciul Comunicarea colecțiilor. Programe infodocumentare. Marketing

Abstract: *In this paper, we describe the perspectives on electronic educational platforms that offer free, technical and legal access to the content of teachers, students, scholars, able to use these content and fully stimulate the given activities, from infrastructure to value. The prospects for the development and use of these informational resources are highlighted.*

Key words: *Open Educational Resources, educational platforms, modern techniques and technologies*

Epoca digitală și apariția Internetului au adus schimbări spectaculoase în toate direcțiile de dezvoltare, inclusiv în aspectul dezvoltării competențelor profesionale ale bibliotecarului, care astăzi este un un cyber-bibliotecar - agent al informației. Odată cu apariția noilor tehnologii informaționale și comunicaționale cresc considerabil și competențele bibliotecarului bălțean. Accesul deschis la informație, educația deschisă, apariția diverselor formate și suporturi informaționale, a serviciilor moderne solicită competențe tehnologice în managementul datelor de cercetare, consiliere privind utilizarea metadatelor, păstrarea rezultatelor cercetării etc.

Dinamica schimbărilor ce au loc în lume dar și în Republica Moldova constituie o provocare pentru toți actorii sistemului educațional. Acceptarea și promovarea paradigmei postmoderne, bazate pe umanism și constructivism, abordarea educației din perspectiva celui ce învață și desfășurarea procesului de învățământ din perspectiva pedagogiei axate pe competențe sunt doar câteva dintre noile imperative. Toate aceste realități solicită o redimensionare a procesului și a resurselor educaționale, dar și a finalităților. Sistemele de formare trebuie să contribuie la satisfacerea necesității din ce în ce mai stringente de actualizare continuă a cunoștințelor și a competențelor în condițiile unei piețe internaționale a forței de muncă din ce în ce mai extinse, urmărind, totodată, o mai mare eficiență și echitate.

În acest context, se înscrie și utilizarea pe larg, inclusiv în sistemul educațional, a tehnologiilor și a resurselor informaționale, dar și facilitarea, prin intermediul acestora, a accesului și a schimbului de informații. Resursele electronice, conținuturile on-line și spațiile educaționale virtuale oferă cele mai noi, cele mai diverse informații și oportunități de educație continuă. În ultimii ani, aspectele ce se referă nemijlocit la datele deschise/ resursele educaționale deschise sunt abordate pe larg de comunitatea educațională internațională. Republica Moldova, alături de alte peste 50 de state, și-a asumat angajamente ce țin de deschiderea datelor publice și renunțarea la dreptul de proprietate intelectuală, tocmai pentru a încuraja crearea de servicii și produse noi în baza datelor existente. Această inițiativă, ce poartă denumirea de Parteneriat pentru o guvernare deschisă (www.opengovpartnership.org), a fost lansată în anul 2011 de SUA. Și la nivel european s-au realizat un șir de acțiuni referitoare la promovarea datelor deschise, cu scopul de a îmbunătăți calitatea și accesul la educație, Comisia Europeană elaborând o serie de documente de politici publice prin care se încurajează reutilizarea informației în moduri inovatoare și conceperea de materiale educaționale sub licențe deschise.

În învățământul mondial s-au produs schimbări esențiale spre învățarea on-line informală, care se desfășoară pe platformele educaționale on-line.

Învățarea on-line nu este un fenomen total nou și necunoscut în comunitatea academică, deoarece cursuri universitare și programe educaționale de ordin general on-line au apărut împreună cu apariția internetului. În anul 2012 pe tărâmul virtual a apărut sursa **MOOC – Massive Open Online Course** <http://mooc.org/>. Cursurile Masive Deschise On-line reprezintă o formă alternativă a educației tradiționale și utilizează cele mai moderne tehnici și tehnologii. Fenomenul MOOC este relativ nou pe scena învățământului la distanță și anul apariției acestuia a fost numit Anul MOOC.

Față de cursurile tradiționale care oferă materiale video a lecțiilor și seturilor de exerciții, cursurile disponibile pe această platformă mai oferă și forumuri interactive unde audienții pot interacționa atât între ei cât și nemijlocit cu profesorii. Această platformă a fost creată pentru a ajuta la dezvoltarea de resurse educaționale deschise și pentru a oferi tuturor doritorilor să învețe accesul la cursuri gratuite în diverse limbi.

Dave Cormier, Manager de Comunicare Web și Inovații la Universitatea din Prince Edward Island și *Bryan Alexander*, cercetător superior în Institutul Național pentru Tehnologie în Educații Liberale au introdus termenul *Massive Open On-line Course*, care include:

Masiv: înregistrarea limitată cuprinde mai mult de 100 000 de audienți, în cele mai multe cazuri gratuită, ce oferă o mare oportunitate pentru studenții care nu pot face studii în colegii și universități din lipsa surselor financiare. Pentru a participa la un MOOC este nevoie de un computer și conexiune Internet;

Open: se oferă o scară largă de *Resurse Educaționale Deschise (OER)* și autentificare liberă, deschisă;

On-line: nu necesită prezența față-în-față;

Curs: sunt disponibile proiecte pedagogice pentru studiul diferitor discipline. [Hannah Gore, Senior Producer MOOCs, Open University din Marea Britanie].

Acest sistem s-a dezvoltat din Resurse Educaționale Deschise care sunt disponibile tuturor utilizatorilor Internetului. „Resursele Educaționale Deschise sau OER (Open Educational Resources) sunt materiale pentru învățare, predare, cercetare sau alte scopuri educaționale pe care le poți folosi, adapta și redistribui liber, fără constrângeri, sau cu foarte puține restricții – legate de drepturile de autor. Materialele pot fi: cursuri, proiecte de lecții, prezentări, cărți, manuale, teme pentru acasă, chestionare, activități în clasă sau în laborator, jocuri, simulări, teste, resurse audio sau video etc. puse la dispoziție în format digital sau pe un suport fizic și la care ai acces liber”. (definiție dată de UNESCO).

Experții propun cursuri on-line care sunt plasate pe cele mai populare platforme:

Coursera: cursuri în medicină, afaceri, știință și literatură. Are mai mult de un milion de studenți, elevi înscriși din 196 de țări.

Edx este platforma susținută de Bill & Melinda Gates Foundation, funcționează non-profit. Unul dintre obiectivele sale este de a desfășura activități de cercetare cu privire la modul în care studenții învață și despre modul în care tehnologiile pot facilita strategiile didactice atât on-line cât și on-campus.

Udacity. Include 160 000 de studenți din 190 de țări, oferă 16 cursuri la informatică și matematică. Este contra cost.

Iversity.org este o platformă europeană on-line din Germania. Cursurile sunt gratuite și deschise pentru oricine. Multe dintre ele se desfășoară în limba engleză sau germană, dar și în alte limbi.

David Wiley, unul dintre promotorii acestor idei, accentuează necesitatea educației deschise, care include și o pedagogie deschisă cu anumite componente-cheie, inclusiv resurse educaționale deschise (RED)/Open Educational Resources.

Resursele educaționale deschise, conform *Wikipedia*, se referă la accesul nestingherit la materiale cu caracter instructiv, facilitat de tehnologiile informației și comunicațiilor, pentru consultare, utilizare și adaptare de către utilizatori în scopuri necomerciale. Termenul a fost adoptat la Forumul UNESCO de la Paris (2002), în cadrul căruia s-a analizat impactul proiectelor Open Courseware asupra învățământului superior.

În baza aceleiași surse se poate de menționat că RED includ:

a) materiale pentru predare-învățare: proiecte deschise (open courseware și open content), cursuri free, directe de obiecte de învățare (learning objects), jurnale educaționale;

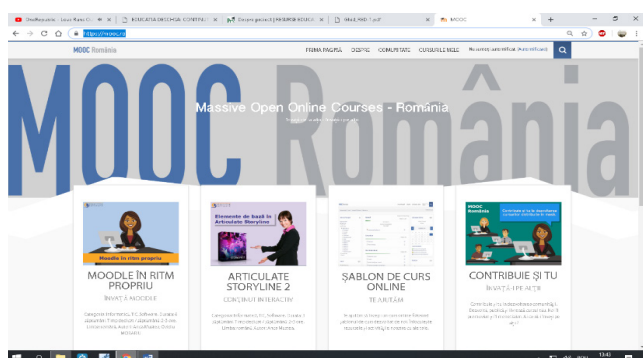
b) software open source – pentru dezvoltare, utilizare, reutilizare, căutare, organizare și acces la resurse; medii virtuale de învățare (LMS – Learning Management Systems), comunități de învățare;

c) licențe de proprietate intelectuală care promovează publicarea deschisă a materialelor, principii de design și bune practici, localizarea conținutului.

Resursele educaționale deschise pot fi cursuri, planuri de lecții, prezentări, cărți, manuale, teme pentru acasă, chestionare, activități în aule sau în laborator, jocuri, simulări, teste, resurse audio sau video și multe altele puse la dispoziție în format digital sau pe un suport fizic și la care ai acces liber. Mai mult, aici sunt abordabili mai mulți profesori, mai multe forme de învățământ și se poate contribui efectiv la perfecționarea resurselor de învățare datorită modului liber de licențiere a resurselor educaționale. Resursele educaționale deschise (RED) pot proveni de la colegii și universități, biblioteci, arhive, agenții guvernamentale, organizații comerciale, cum ar fi editurile sau persoanele care dezvoltă resurse educaționale și care sunt dispuse să se împartă on-line.

Wikiwijs <https://www.wikiwijs.nl/> este o platformă de resurse educaționale deschise dedicată profesorilor. Proiectul a fost lansat de Ministerul Olandez de Educație pentru a facilita dezvoltarea și folosirea de resurse educaționale deschise, pentru a îmbunătăți accesul la resurse educaționale în general și pentru a încuraja profesorii

să se implice în dezvoltarea și folosirea RED. Wikiwijs oferă profesorilor posibilitatea de a folosi, distribui și crea Resurse Educaționale Deschise. Platforma conține materiale pentru toate nivelele de educație, de la învățământul primar la cel superior. Tipul de licență / format: CC-BY, finanțare - Guvernul olandez.

Platforma [MOOC.RO](https://mooc.ro/) <https://mooc.ro/> este una dintre primele platforme de cursuri on-line în România. A fost creată pentru a ajuta la dezvoltarea resurselor educaționale deschise și pentru a oferi tuturor doritorilor accesul la cursuri gratuite în limba română. Sunt înregistrați peste zece mii de studenți din toată lumea, din care aproape o mie sunt români.

Actualmente, Republica Moldova desfășoară o reformă ambițioasă și cuprinzătoare în educație (*Strategia Educația 2020, Codul Educației* etc.), inclusiv cu sprijin internațional, ceea ce accentuează relevanța competențelor digitale și a TIC în domeniu (*Strategia Educația 2020, Obiectivul 5: pentru a*

mări eficiența sistemului educațional, extinderea și diversificarea serviciilor educaționale prin dezvoltarea oportunităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor). În Republica Moldova, activitatea de producere a RED este în stadiu incipient, dar există importante oportunități pentru viitor.

Prin proiectul *Educația deschisă în Moldova: aici și acum!*, faza I, implementat în noiembrie 2015 - iulie 2016 de către Centrul Educațional PRODIDACTICA, cu sprijinul financiar al Fundației Institutul pentru o Societate Deschisă, în cooperare cu Programul de Sprijinire a Educației al Fundațiilor pentru o Societate Deschisă, este propus de a promova conceptul de **RESURSE EDUCATIONALE DESCHISE (RED)** <http://red.prodidactica.md/>, prin conștientizare, susținere, inițiere de parteneriate, ceea ce poate duce la asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți (cadre didactice, cercetători etc.), la finanțare transparentă pentru crearea de RED. Proiectul **RESURSE EDUCATIONALE DESCHISE** se aliază reformelor educaționale, abordarea conceptului RED determinând un acces mai bun la o educație deschisă. Impactul

așteptat este dezvoltarea practicilor utilizării și producerii RED în Republica Moldova, cu scopul de a promova RED la nivelul politicilor educaționale existente și viitoare.

Beneficiarii proiectului sunt: elevi, cadre didactice, instituții, părinți, studenți, actori politici, instituții publice, ONG-uri etc. *Scopul proiectului* este promovarea unei înțelegeri adecvate a raționamentului și a procesului de elaborare a politicilor RED prin intermediul unor campanii de sensibilizare, advocacy și dezvoltare în vederea extinderii accesului la educație de calitate pentru toți, a resurselor și oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții.

Obiectivele specifice:

- Continuarea promovării conceptului RED pe agenda publică;
- Continuarea campaniei de promovare a unor modificări în documentele reglatorii, importante pentru implementarea RED la nivel de politici publice;
- Consolidarea capacităților cadrelor didactice de la toate treptele de învățământ în vederea asigurării accesului la educație de calitate pentru toți prin schimbul de resurse educaționale deschise într-un mod transparent și eficient.

Activitățile principale și rezultatele așteptate:

- Organizarea seminarelor de instruire pentru cadrele didactice;
- Elaborarea unei broșuri privind resursele educaționale deschise;
- Activități de conștientizare la nivel național;
- Lansarea unui concurs al celor mai bune resurse educaționale deschise;
- Organizarea unor mese rotunde și întruniri sistematice în vederea promovării RED.

Din 15 noiembrie 2018 pe siteul Bibliotecii Științifice USARB <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/541-access-ipr-books> membrii comunității academice USARB au fost invitați să exploreze și să exploateze în cea mai mare măsură serviciile oferite de Sistemul electronic pentru biblioteci **IPR BOOKS** <http://www.iprbookshop.ru/> - un important furnizor de conținut digital pentru instituțiile de învățământ superior și bibliotecile universitare. Conținutul IPR BOOKS este actualizat în fiecare lună cu cca 1 000 de e-publicații noi care nu

au fost încă tipărite.

În SEB IPR BOOKS pot fi consultate mai bine de 130 000 publicații electronice licențiate (manuale și ghiduri pentru studii, monografii, cărți de referință), peste 2 000 de publicații audio (publicații educaționale, enciclopedii din diverse domenii ale științei, dicționare, cărți de referință, publicații pentru studierea limbilor străine, literatură în domeniul managementului, marketing, afaceri, psihologie, etc.), editate în ultimii 5-10 ani la peste 700 de edituri universitare federale, regionale, instituții de cercetare, al căror conținut respectă cerințele standardelor educaționale ale educației profesionale superioare, secundare și suplimentare.

Sistemul electronic IPRbooks fiind unul dintre cei mai mari agregatori de conținut electronic din țară are peste 1 000 000 de membri individuali înregistrați.

IPRbooks este primul sistem de bibliotecă electronică certificat recomandat pentru utilizarea în activitățile educaționale ale instituțiilor de învățământ.

Avantajele IPRbooks:

- * mobilitate – ce permite de a lucra oriunde și oricând având acces la internet;
- * varietatea diverselor dispozitive pentru lecturarea publicațiilor (computere, tablete, telefoane mobile etc.);
- * actualizarea zilnică;
- * diversitatea serviciilor specializate pentru utilizatori cu nevoi speciale;
- * viteza și comoditatea căutării și filtrării publicațiilor;
- * funcționalitate avansată;
- * servicii moderne și convenabile pentru utilizatori;
- * adaptabilitate ridicată a sistemului;
- * Platforma oferă formarea profesională continuă pentru studenți, cadre didactice, profesori.

Atunci când vorbim despre deschiderea educației ne referim, în primul rând, la o schimbare de paradigmă și nu neapărat la un nou proces de reformă structurală. Teoretic, orice sistem de educație poate fi deschis, indiferent de cum sunt așezate structurile sale. Un sistem de educație deschis este cel care se îmbunătățește permanent prin analiză și evaluare; caută să înlăture barierele din calea accesului la educație, punând accentul deopotrivă pe calitate și pe echitate; folosește eficient și transparent resursele; este conectat la tehnologie și, prin tehnologie, la lumea modernă.

LICEUNET.RO - o platformă deținută de către compania daneză Better Students, cu o tradiție de peste 10 ani, în elaborarea de ghiduri digitale și materiale pentru pregătirea școlară, materialelor disciplinelor școlare.

Multe dintre materiale pot fi accesate gratuit, două dintre acestea fiind [Gramatica limbii române](#) și [Curentele literare](#). De asemenea, se oferă o secțiune cu informații despre cei mai reprezentativi autori români, dar și informații relevante despre examenul de Bacalaureat. Link-ul către platformă este publicat pe site-ul BȘ USARB <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/> pentru ca cei interesați să o poată accesa mult mai ușor.

Pe platformă să regăsim materiale suplimentare pentru a rezolva temele și pentru o pregătire școlară mai bună. Folosind materialele platformei utilizatorii se inspiră pentru a concepe și structura eseuri și referate de cea mai bună calitate.

Echipa Liceunet.ro este formată din editori și profesori competenți care au elaborat ghiduri, eseuri, manuale, referate și alte materiale care vor ajuta indiferent de profilul și specializarea pe care le urmăresc elevii. Site-ul Liceunet.ro a apărut în 2014, iar materialele publicate au fost folosite de peste 50 000 de elevi pentru a-și îmbunătăți performanțele școlare.

DIDACTIC. RO <https://www.didactic.ro/> este un exemplu de bune practici. Site-ul este o comunitate online a profesorilor și cel mai mare portal românesc cu resurse educaționale pentru toate cele 12 clase, inclusiv învățământul tehnic și vocațional. Sunt aproape jumătate de milion de membri înregistrați și aproape 190 000 de resurse disponibile. Fie că sunt planuri de lecție, exerciții, activități extra-curriculare, comentarii literare sau materiale, profesorii, părinții și elevii au posibilitatea să le folosească, distribuie și readapteze. Din nefericire aceste materiale nu au o licență liberă, ceea ce înseamnă că, din punct de vedere legal, oricine folosește, distribuie sau readaptează materialele, aduce încălcări drepturilor de proprietate intelectuală deținute de autori.

În data de 17 decembrie 2017, în cadrul Conferinței Naționale „Platforme Educaționale On-line”, organizată

sub egida Proiectului *Anul Limbilor Europene în Republica Moldova*, coordonat de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, au fost premiați câștigătorii concursului celor mai bune lucrări digitale create de către elevi și cadre didactice, care ulterior au fost plasate pe portalul național **PLATFORME EDUCAȚIONALE ONLINE** <http://alem.aice.md/>.

Proiectul „Anul Limbilor Europene în Republica Moldova” se adresează tuturor celor care sunt interesați să studieze o limbă străină utilizată în spațiul European: elevi, studenți, adulți în căutare de muncă, toți cei care sunt interesați de programe lingvistice de dezvoltare profesională și academică, toți cei interesați să susțină un test lingvistic internațional (cum ar fi TOEFL, GRE, DALF).

Cadrele didactice din Republica Moldova care predau o limbă străină au posibilitatea să participe la evenimentele organizate în fiecare lună în parteneriat cu Academia de Inovare și Schimbare prin Educație, Asociația Profesorilor de Limba Franceză, Asociația Profesorilor de Limba Germană, Centrul de Resurse pentru Predarea Limbii Engleze, Centrul de Resurse American, Toastmasters Moldova, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Centrul Cultural German AKZENTE, Agenția Universitară a Francofoniei, Centrul de Informații Universitare, iEARN-Moldova, Centrul de Limbă și Cultură Italiană de la USM.

Pe portalul **PLATFORME EDUCAȚIONALE ONLINE** pe lângă cele mai reușite lucrări create de către profesori și elevi suplimentar se oferă:

- ateliere tematice;
- workshopuri metodice;
- prezentări ale experților din SUA și Uniunea Europeană;
- traininguri.

În învățământul universitar din Republica Moldova se folosește pe larg platforma **Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment)** – un software liber, o sursă deschisă de învățare; cunoscută și ca un sistem de management al cursului, sistem de management al învățării sau ca un spațiu virtual de învățare. Din octombrie 2010, are o bază de 49 953 de utilizatori înregistrați și site-uri verificate; servește 37 mln de utilizatori în 3,7 mln de cursuri. Rețeaua EDU Moodle Moldova oferă oportunitatea de a folosi gratuit platforma eLearning Moodle în scopuri educaționale.

Platforma Moodle USARB este o platformă de e-learning care oferă servicii și module de dezvoltare a unui mediu de învățare și evaluare online. Moodle oferă un set de componente și module, instrumente de comunicații, clasă virtuală și bibliotecă digitală ce permit administrarea, documentarea, urmărirea și monitorizarea programelor de instruire, a claselor, activității formatorilor sau a evenimentelor on-line care intervin într-un scenariu de curs. Moodle ajută la construirea și managementul conținutului digital al cursurilor sau al altor categorii de resurse și activități. Platforma este software liber, iar oricine poate să o descarce și să o instaleze.

După cum educația superioară suferă schimbări majore tot așa și Biblioteca universitară își modernizează serviciile atât în mediul tradițional cât și în mediul on-line / digital, participând la proiecte naționale și internaționale, inclusiv: Tempus MISISQ – Modern Information Services for Improvement Study Quality (2013 - 2016); ERASMUS + Project Higher Education Capacity Building in Moldova - Library Network Support Services: modernizing libraries in Armenia, Moldova and Belarus through library staff development and reforming libraries - regional project, the purpose of modernization and strengthening of libraries, improving the competences of staff librarian in higher education institutions from Moldova, Armenia and Belarus; Modernization of academic library services in Moldova, SIU Eurasia (The Norwegian Centre for International Cooperation in Education) - proiecte care au potențialul de a îmbunătăți activitatea bibliotecilor universitare din țară: crearea de e-Biblioteci, e-Repozitorii instituționale cu produse științifice, educaționale (OER) ale staff-ului universitar oferit în Acces Deschis pentru studii și cercetare.

Alt obiectiv principal este ridicarea nivelului de cultură a informației a studenților și cercetătorilor, care permite utilizarea efectivă și eficientă a resurselor informaționale și educaționale și îmbunătățirea comunicării internaționale științifice și didactice. În cadrul orelor de cultură a informației sunt oferite conținuturi suplimentare pentru studenți în conformitate cu curriculumul de studii și cunoștințele noi însușite de bibliotecarii bălțeni.

Multiplele idei ale proiectelor internaționale la care BȘ USARB este parte au un impact pozitiv asupra educației pe tot parcursul întregii vieți. Bibliotecarii sunt, de fapt, incluși în întregul demers al instruirii, datorită capacității lor de a conecta oamenii la informații, de a descoperi și deschide noi resurse informaționale, noi cunoștințe, inclusiv despre MOOCs. Rolul bibliotecarului este unul principal.

Nivelul optim de realizare și cerințele pentru serviciile bibliotecare sunt:

- promovarea platformelor educaționale la diverse etape de dezvoltare a studentului în cadrul universității;
- difuzarea cunoștințelor privind cursurile on-line și sensibilizarea autorilor în ceea ce privește

disponibilitatea Resurselor Educaționale Deschise (OER);

- Cultura Informației și materiale privind competențele digitale;
- oferirea de consiliere cu privire la drepturile de proprietate intelectuală, licențe și accesibilitate;
- negocierea licențelor necesare pentru utilizatori privind accesarea conținutului ca parte a experienței lor de învățare;
- creșterea ofertelor Bibliotecii digitale și alternativele de acces liber prin sprijinirea cadrelor universitare, a echipelor de studenți în lucrul pe platforme educaționale.

Principalele avantaje și perspective pentru resursele educaționale on-line sunt:

Creșterea interesului comunității față de educație. Absența din viața școlii a comunității este unul dintre principalele motive de îngrijorare pentru profesioniști. Lucrurile se văd ușor diferit din cealaltă perspectivă: „Ce legătură are școala cu viața?” – o întrebare retorică auzită adesea în rândurile membrilor comunității. Indiferent de faptul cum formulăm problema, constatăm o distanțare continuă între școală și educație. Într-o oarecare măsură, dificultatea este provocată de lipsa de informații despre cele întâmplate în școală – un punct în care folosirea RED poate să aducă beneficii.

Stimularea inovației. Inovația este motorul creșterii economice în societățile dezvoltate. Unul dintre avantajele folosirii RED, în contextul promovării unor politici de acces deschis la rezultatele cercetărilor, este stimularea inovației prin acces larg la cunoaștere. Țările în care accesul deschis și RED sunt intens promovate și utilizate au devenit campionii inovației și gazdele celor mai puternice universități din lume (SUA, Japonia, Marea Britanie etc.). Cu cât vom amâna mai mult intrarea în paradigma accesului liber, cu atât va crește mai mult diferența de viteză a inovației între Republica Moldova și țările dezvoltate.

Cost scăzut. Utilizarea RED are un cost destul de mic. De fapt, este mai mult o schimbare de mentalitate decât de alocare a resurselor, atunci când vorbim de sistemul public de educație. Statul creează sau achiziționează constant resurse educaționale. Profesorii se implică în producerea acestora, întrucât așa o cere meseria. E vorba deci de doi factori: voința politică și viziunea prin care tot ceea ce se obține din bani publici să aibă caracter deschis, iar creatorii de resurse să fie stimulați să le partajeze. Totuși, trebuie de ținut cont de costul pe termen lung. Investiția în resurse educaționale presupune nu numai costul de producție, ci și costuri de utilizare, formare continuă, comunicare permanentă. Nici acestea nu sunt costuri ridicate, dar trebuie luate în calcul de o viziune pe termen lung. Lucrurile pot fi diferite pentru operatorii privați. În aceeași ordine de idei, nu ar fi corect să nu ne referim și la unele riscuri, principalele temeri și răspunsurile posibile la ele.

Prioritate relativ redusă a subiectului în ansamblul reformei în educație. Reforma în educație se axează pe resursele umane, incluzând pregătirea inițială, formarea continuă, recrutarea, evaluarea, salarizarea și celelalte aspecte. Educația poate fi de calitate doar cu profesori buni. E nevoie de revigorarea curriculumului, de bază materială, de standarde de calitate enunțate și aplicate. Nu regăsim RED în această listă de lucruri cu adevărat importante. RED reprezintă un subiect transversal: contribuie și la calitatea resurselor umane, și la îmbunătățirea curriculumului, și la accesul la educație. Cheltuielile pentru RED sunt reduse, iar efectele se văd relativ repede. Nu există niciun risc, întrucât investiția este minimală și nu afectează celelalte programe. Folosirea RED nu va avea impactul unei îmbunătățiri semnificative a resurselor umane în educație, dar va fi un beneficiu net ce nu poate fi neglijat.

Este imposibil să controlezi calitatea RED în paradigma unei agenții unice de control a calității. Totuși, resursele deschise sunt parte a unei paradigme noi, în care calitatea poate fi controlată și altfel decât prin proceduri și inspecții venite de sus în jos.

Nu există un model de business viabil bazat pe RED. Pentru multe tipuri de resurse deschise, nu a fost descoperit încă un model de afacere care să aducă un profit sigur furnizorului. Totuși, marile universități au reușit să integreze cursurile deschise în planurile de afaceri, acoperind costurile din beneficiile de imagine și din atragerea de clienți (studenți) către serviciile clasice (cursuri acreditate, programe universitare). O universitate mică are puține șanse de a face același lucru și trebuie să găsească metode inovative de a crea o afacere din RED. De notat că ne referim, în primul rând, la politicile publice bazate pe RED. Aceste resurse au fost deja plătite din bani publici (chiar și atunci când au fost produse de actori privați, cum este cazul manualelor sau al platformelor educaționale) și nu există nici o justificare etică sau legală a cerinței de a fi sursă de profit; ele devin bunuri publice. Persistă problema aglomerării pieței educaționale cu produse gratuite, rezultate din proiectele publice, ceea ce ar lăsa prea puțin spațiu actorilor privați. Aceasta nu este însă o problemă în sine: de fapt, ne dorim acces gratuit la educația de calitate. În schimb, va rămâne un spațiu larg pentru inovație: doar antreprenorii ce vor avea inteligența să creeze produse cu adevărat valoroase își vor găsi un loc binemeritat pe această piață.

Perspectivile utilizării platformelor educaționale în BȘ USARB:

- Îmbunătățirea nivelului profesional al bibliotecarilor, obținerea abilităților noi de a învăța și utiliza

platformele educaționale on-line gratuite disponibile, astfel sporind cunoștințele privind educația deschisă;

- Dezvoltarea mai profundă a înțelegerii fenomenelor OA, OER, MOOCs, RED, etc.;
- Promovarea resurselor educaționale deschise (RED) din Repozitoriul Instituțional ORA USARB provenite de la universitarii bălțeni;
- Prezentarea cursului Bazele Culturii Informației în maniera față-în-față (face to-face) și on-line;
- Consilierea facultăților privind înscrierea în MOOCs pe platformele Coursera, EDX, Udacity, Iversity.org, Mooc.ro (fiecare profesor trebuie să ia decizia unde vrea să se situeze în acest continuum on-line și unde ar trebui să posteze cursul său);
- Conștientizarea domeniului public de licențiere Creative Commons folosite pentru OER • Bibliotecarii sunt experți în era informației, iar în această eră utilizatori platformelor educaționale on-line au nevoie de ei.

Experții din alte țări recomandă mai multe opțiuni. Evidențiem trei dintre ele:

- să se lase lucrurile să se dezvolte firesc, să se continue investițiile în digitizare, mai ales în infrastructură; comunitățile să se organizeze și să creeze (sau nu) resurse deschise;
- să se accelereze procesul, stimulând prin măsuri de politică publică crearea și utilizarea RED;
- să se forțeze o trecere rapidă de la resursele tradiționale la RED prin investiții majore și legislație specifică.

Trecerea rapidă către digital (deschis sau nu) poate mări diferențele de acces la educația de calitate și se bazează pe trei principii importante:

- complementaritate (resursele digitale și cele tradiționale coexistă și se completează reciproc);
- deschidere (resursele digitale create din fondurile publice vor fi deschise, va fi stimulată elaborarea acestora – astfel, pot fi potențate toate avantajele RED și minimizat pericolul extinderii prăpastiei digitale);
- diversificare (investițiile vor fi diversificate inteligent, accentul fiind trecut de la infrastructură la prioritatea resurselor și practicilor deschise, mediului deschis de învățare – această schimbare de strategie trebuie realizată cât mai repede).

RED reprezintă o preocupare-cheie la nivel european. În acest context; este utilă cooperarea cu România, care are șansa să fie în avangarda europeană, cu beneficiile ce decurg din această poziție. E salutară promovarea stimulării accesului deschis la rezultatele cercetărilor finanțate din fondurile publice (elemente-cheie pentru susținerea inovării) și sprijinirea furnizorilor de educație de a include în mod sistematic RED în activități, inclusiv prin reglementarea corespunzătoare a domeniului drepturilor de autor și promovarea licențelor deschise.

Este importantă asigurarea elncluziunii prin dezvoltarea de competențe digitale, ca element integrator al tuturor direcțiilor strategice. Reformulate astfel, direcțiile strategice corespund programelor operaționale.

Resursele educaționale on-line au devenit o provocare deosebită pentru domeniul pe care îl reprezentăm și le considerăm a fi de un real folos, dacă nu chiar iminente, pentru actorii de toate generațiile.

În încheiere, susținem că abordarea Platformelor Educaționale la scară internațională este în continuă și accelerată ascensiune, conținuturile deschise multiplicându-se în mod impresionant, de ele putând beneficia, în primul rând, cunoscătorii de limbă engleză. Pentru conaționali noștri, RED urmează a fi promovate și create în continuare, în număr tot mai mare, important fiind atât sprijinul politic și instituțional, cât și persoanele-resursă, pregătite și motivate să se implice în elaborarea lor.

Referințe bibliografice:

1. BEZEDE, Rima. Promovarea educației deschise și a resurselor educaționale libere. În: *Didactica Pro...* 2015, nr. 1, pp. 29-33. ISSN 1810-6455.
2. BEZEDE, Rima et al. *Resurse educaționale deschise: oportunități pentru acces, calitate și relevanță în educație* [online]. Chișinău : Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2017. 46 p. [citat 11 martie 2019]. Disponibil: http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2017/12/Ghid_RED-1.pdf
3. CABAC, Eugeniu, CABAC, Ghenadie Practica elaborării cursurilor electronice pe platforma de învățare MOODLE. În: *Formarea universitară în medii digitale: cercetări teoretico-experimentale : Omagiu doctorului habilitat în pedagogie, profesorului universitar Ilie Lupu*. Bălți : Presa univ. bălțeană, 2015, pp. 237-254. ISBN 978-9975-50-128-6.
4. DEINEGO, Nona. Utilizarea aplicației MOODLE la evaluarea nivelului de pregătire a studenților la disciplina „Bazele programării”. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe ale educației : Pedagogie, Psihologie, Didactici particulare*. 2009, nr. 5, pp. 148-152. ISSN 1857-2103.

5. NOVAC, Ludmila. Rolul platformei Moodle în formarea profesională a cadrelor didactice universitare. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe ale educației : Pedagogie, Psihologie, Didactici particulare*. 2015, nr. 9, pp. 85-88. ISSN 1857-2103.
6. TOPALO, Valentina. Educația deschisă: conținut, structură și învățare. În: *Magazin bibliologic*. 2016, nr. 1-4, pp. 110-114. – ISSN 1857-1476.
7. VOICU, Ovidiu. Folosirea resurselor educaționale deschise în pregătirea profesorilor. În: *Didactica Pro...* 2015, nr. 3, pp. 7-9. ISSN 1810-6455.
8. http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2017/12/Ghid_RED-1.pdf
9. <http://www.acces-deschis.ro/ro/oer>
10. <http://openeducationalresources.pbworks.com>